

Utdanningsdirektoratet
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO

Oslo, 09.11.2020
Vår ref. 20/1976-6
673.00/BEST
Deres ref.

Att:

Høring - nye læreplaner på yrkesfag – Vg2 og Vg3

Landsorganisasjonen i Norge (LO) viser til ovennevnte høring og har følgende kommentarer:

Generelt

Det norske arbeidslivet er blitt mer kompetansekrevene samtidig som vi har grupper av unge og voksne med svakere forutsetninger for å gjennomføre videregående opplæring. Det krever en opplæring som evner å både inkludere og å utvikle fremragende yrkesfaglig kompetanse. Flest mulig må gjennomføre videregående opplæring med en kompetanse som er *reelt* etterspurt i arbeidslivet.

LO mener partenes faglige innspill til kompetansebehov er viktig for å unngå utdatert eller utydelig kompetanse hos kommende fagarbeidere. Målsetningen med fagfornyelsen for yrkesfagene har blant annet vært å bedre arbeidslivsrelevansen. Partenes faglige bidrag må derfor få avgjørende innflytelse etter retningslinjene som er avklart i trepartssamarbeidet. I flere av læreplanprosessene har faglige råd opplevd at andre hensyn har kommet foran. Det er ikke akseptabelt.

LO er spesielt opptatt av at videregående opplæring i langt større grad enn tidligere må sette unge og voksne i stand til å ivareta sine plikter og rettigheter i arbeidslivet og å forstå partenes rolle i den norske samfunnsmodellen. Ratifiserte internasjonale konvensjoner¹ skal sikre at elevene, lærlingene, lærekandidatene og praksiskandidatene får utviklet arbeidslivskunnskap om disse temaene. LO har tidligere påpekt dette i flere omganger med innspill gjennom Fagfornyelsen.

Vi avgrenser vår høring til generelle kommentarer og å se hvordan utfallet av tidligere innspill er blitt ivaretatt når det gjelder arbeidslivskompetanse og digital kompetanse. (LO viser til tidligere innspill i fagfornyelsen der vi har påpekt at arbeidslivskunnskap er viktig for elevene som skal raskt ut i arbeidslivet. Tilsvarende at digital kompetanse er viktig for yrkesutøvere i alle lærefag, både grunnleggende ferdigheter og lærefaglig digital kompetanse).

LO støtter det nye kompetansebegrepet for læreplanene. Vi mener det treffer godt for kompetansekravene i arbeidslivet, og samtidig forplikter en opplæring som både bidrar til å inkludere og å utvikle fremragende yrkeskompetanse:

Kompetanse er å kunne tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner. Kompetanse innebærer forståelse og evne til refleksjon og kritisk tenkning.

Norsk fagopplæring skal utvikle faglig gode, selvstendige og omstillingsdyktige fagarbeidere. Da er det viktig med riktig balanse mellom det generelle og det fagspesifikke, bredde og dybde i den helhetlige kompetansen. Her er lærefagene forskjellige og kan ha ulik vektig. Samtidig må ikke dette perspektivet utelates.

LO mener det er positivt og viktig at bærekraftig utvikling er tydeligere i de tverrfaglige temaene, og det er spor av den sosiale dimensjonen ved bærekraftig utvikling:

¹ Konvensjon om yrkesrettledning og yrkesopplæring som ledd i utviklingen av menneskelige ressurser – ILO nr. 142, samt FNs bærekraftsmål.

Et kompetansemål fra Vg2 anleggsteknikk:

Eleven skal drøfte hvilke krav og forventninger som stilles til et likeverdig og inkluderende yrkesfelleskap, og beskrive hvilke plikter og rettigheter arbeidsgiver og arbeidstaker har i arbeidslivet.

LO mener dette er et eksempel på kompetansemål som også bidrar til kjønnsnøytralitet i yrkesfagene. Vi ser også andre gode eksempler på at læreplanarbeidet i større grad dekker arbeidslivskunnskap og digital kompetanse. Det er LO glad for.

Vedrørende innretning på timetall

Burde ikke timetallet oppgis som et samlet antall timer som omfatter hele faget? Det vil si alle elementer i læreplanen, ikke bare kompetansemålene. På denne måten kan lærerne få rom til å utvikle den helhetlig kompetansen og å jobbe tverrfaglig etter intensjonen i fagfornyelsen.

Implementering

Til slutt må yrkesfaglærerne, instruktører, veilederne og prøvenemndsmedlemmene få god innføring og tilgjengelig støttemateriell tilpasset yrkesfagene for å realisere læreplanene i den praktiske opplæringen.

Oppsummert mener LO det er viktig å etterse en siste gang at alle Vg2 og Vg3 læreplaner har

- en utforming som bidrar til mindre kjønnsdelte utdanningsvalg
- har klare kompetansemål som adresserer plikter og rettigheter som fagarbeideren blir omfattet av i sin yrkesutøvelse, og hvilken rolle partene i arbeidslivet fyller i den norske samfunnsmodellen
- at det utvikles grunnleggende og lærefaglige digital kompetanse som gjør fagarbeideren rustet for omstillinger i arbeidslivet
- at fordeling av fag, norsk i VG1, vurderes på nytt. Elever med svakt norskgrunnlag kan få dårligere vilkår for å gjennomføre og bestå videregående opplæring.

Med vennlig hilsen
LO Norge

Trude Tinnlund
(sign.)

Roger Bjørnstad
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.

VEDLEGG:

Noen funn knyttet til enkelte, tilfeldig utvalgte læreplaner

Funn i læreplan Bygg- og anleggsteknikk: Læreplan Vg2 anleggsteknikk

Kunnskap om arbeidslivet og partenes rolle

Beskrivelse av kjernelementet under HMS: *Det handler videre om å drøfte regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforholdet, og å reflektere over egen praksis.*

Digital kompetanse beskrevet i grunnleggende digitale ferdigheter:

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i Vg2 anleggsteknikk innebærer å planlegge, dokumentere og kvalitetssikre produksjonen ved hjelp av digitale ressurser. Det innebærer også å bruke digitale verktøy til å måle,

beregne, tegne og behandle bilder. Videre innebærer digitale ferdigheter å finne fram til relevant faglitteratur i nettbaserte løsninger og vurdere troverdigheten av informasjonen. Det innebærer også å vurdere egen rolle på nett og i sosiale medier.

Progresjon til Vg3 anleggsmaskinførerfaget - arbeidslivskunnskap

Fra fagets relevans og sentral verdier:

Vg3 anleggsmaskinførerfaget skal bidra til kunnskap om arbeidsgiverens og arbeidstakerens plikter og rettigheter, og om betydningen av trepartssamarbeidet der arbeidsgiveren, arbeidstakeren og myndighetene jobber sammen for å utvikle et bedre arbeidsliv.

Et kompetansemål:

Lærlingen skal arbeide etter regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforholdet i faget, og gjøre rede for arbeidsgiverens og arbeidstakerens plikter og rettigheter.

Fra grunnleggende digitale ferdigheter:

Digitale ferdigheter i Vg3 anleggsmaskinførerfaget innebærer å planlegge, produsere, dokumentere og kvalitetssikre arbeidet ved hjelp av digitale verktøy. Det innebærer også å bruke digitale verktøy til målinger og beregninger.

Funn i utkast til Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfag

Digital kompetanse

Fra kjerneelementene - Teknologi og lovverk

Kjerneelementet teknologi og lovverk handler om muligheter og utfordringer som barn og unge møter i en teknologisk og digital hverdag, og om å veilede barn og unge til å gjøre gode valg. Videre handler det om å bruke ny teknologi og å kommunisere med barn og unge og foresatte ved hjelp av digitale ressurser. Det handler også om å praktisere etiske retningslinjer og å anvende relevant lov- og regelverk.

Fra grunnleggende digitale ferdigheter:

Digitale ferdigheter i Vg2 barne- og ungdomsarbeiderfaget innebærer å kunne innhente og behandle informasjon og fagstoff. Videre innebærer det å kunne vurdere, organisere og bruke informasjon fra digitale kilder hensiktsmessig og følge regler for opphavsrett. Det handler også om å kunne anvende digitale samhandlingsprosesser i det pedagogiske arbeidet. Digitale ferdigheter innebærer dessuten å utvikle digital dømmekraft og å kunne vurdere egen rolle på internett og i sosiale medier.

Arbeidslivskunnskap - utdrag fra Demokrati og medborgerskap

Temaet handler videre om å ivareta verdiene i vårt demokratiske samfunn som grunnlag for profesjonell yrkesutøvelse og om hvordan partene i arbeidslivet samarbeider for å utvikle et bedre arbeidsliv.

Fra kompetansemål:

Ivareta egne rettigheter og plikter i arbeidsforholdet og gjøre rede for hvordan partene i arbeidslivet utøver sin samfunnsrolle i den norske modellen.